

Tidning för svenskarna i Estland.

En märkesdag.

Den 12 mars var det jämt ett år sedan den nuvarande regeringen tillträdde makten. Den författningsform, som hade antagits genom folkomröstningen 1933, inskränkte parlamentets befogenheter samtidigt med att statspresidentens makt i hög grad ökades. Det blev ändrade förhållanden. — Frihetskämparnas planer att vid de tilltänkta valen åsidosätta de auktoriteter, som under hela tiden lett landets öden, korsades av den sittande regeringen, ledd av statspresidenten K. Päts och högsta chefen för krigsmakten general Laidoner. Genom detta ingripande sprängdes frihetskämparnas förbund medan dettas främsta män häktades. Regeringen tillkännagav samtidigt, att den stod över partierna och var redo att ingripa mot varje politisk organisation, som stämplade mot statens trygghet. Regeringens bestämda uppträdande väckte känslor av förtroende.

Nu har ett år gått, och de som i början tänkt annorlunda, ha också börjat inse, att den för ett år sedan av statspresidenten och överbefälhavaren vidtagna åtgärden var den bästa lösningen.

Regeringen har under denna tid inlagt stora förtjänster isynnerhet om handelns och lantbrukets uppsving. En prisstabilisering har genomförts, böndernas skuldbörda har minskats och reglerats och arbetslösheten har så gott som försvunnit.

Året som gått har varit lugnt. Det kunna alla medborgare konstatera. Den 12 mars framstår därför som historisk märkesdag av stor betydelse för vårt land.

N. B.

Lär förstå vårt Birkas!

Varje gång jag för ett par dagar besökt Birkas tänker jag: Skada att denna anstalt synbarligen aldrig blir bedömd av någon som på en gång är sakkunnig på Nord-Estlands magra lantbruk, på folkshögskola oeh jordbruksundervisning, någon som äger erforderlig insikt i hela det lantfolkets allmänna kulturproblem som jag närmast ville kalla "Birkastanken".

Skulle en dylik man med tillräckligt personlig auktoritet både här i landet och hemma i i Sverige vilja göra sig besväret att grundligt sätta sig in i vad på Birkas sakta växer fram, så skulle denne mångsidige någon säkerligen med mig utbrista: Den rike man som ville understödja det svenska kulturarbetet i Estland, kunde icke göra det bättre än genom att ställa erforderliga penningemedel till den svenske kulturarbetares förfogande, vars personlighet bär upp hela Birkastanken genom sin andas hängivenhet för uppgiften, rektor Fredrik Erlund.

Men tyvärr synes någon dylik idealisk "revisor" av Birkas och dess liv ännu aldrig ha besökt denna estlandssvenskarnas livsviktigaste kulturinstitution. De granskare och bedömare som kommit må väl ha varit mycket framstående fackmän envar på något av de antydda områdena, men mannen som förmår se Birkas i idéernas inbördes sammanhang vänta vi alltjämt på.

Jag önskar att jag själv besatte denna mångsidiga kompetens. Då skulle jag antagligen vara i stånd att ge mänskligheten — det lilla grand av svensk-

talande mänsklighet — som intresserar sig för det svenska kulturarbetet i Estland, en klarare, djupare och tillförlitligare föreställning om vad Birkas och Birkastanken verkligen innebär och betyder för den lilla estlandssvenska stammens framtid.

På ett område tror jag nästan våga pretendera en omdömesförmåga, som icke helt kunde lämnas utan avseende, nämligen vad som gäller Birkasgårdens lantbruk. Min personliga erfarenhet som jordägare i Estland säger mig på pricken vad man skäligen kan fordra som ekonomiskt resultat. Men hänsyn till jordens beskaffenhet, den tilbuds stående tekniken, arbetskrafternas kvalitet, lantbrukets avsättningsmöjligheter och prisbildning.

Om man tar hänsyn till alla faktorer som spela in måste jag betyga att Birkas jordbrukskontos netto för år 1934 om c:a 1400 kr. är synnerligen aktningvärt, högre än vad de flesta gårdar av denna för det ekonomiska resultatet så riskanta mellanstorlek — 35 hektar fält — i allmänhet uppvisa på Nord-Estlands magra jord. Särskilt om man betänker de i Haapsalutrakten synnerligen låga mjölkpriserna, året om 3—4,5 sent pr kg.

Ingen torde bättre än rektor själv inse gårdens brister. Han påpekar dem gärna själv. Själv kunde jag nästan på kronan säga hur mycket pengar rektor skulle behöva för att driva gårdens avkastning till maximum. Och lika noga torde jag kunna anföra var f. n. den gränslinje ligger, där det upphör att löna sig att sätta in pengar på jordbrukets förbättringar — inkl. ladu-

gård och allt annat som hör jordbruket till. Den som icke känner denna ekonomiska gränslinje, torde knappast vara i stånd att avge ett bärande omdöme om skötseln av Birkas jordbruk.

Vad rektor som ekonomiskt resultat fått fram av Birkas måste man hålla för en aktningsvärd jordbrukargärning.

Men Birkas jordbruk har ej blott självändamål. Det skall också tjäna den praktiska undervisningen och samtidigt vara experimentalfält för allehanda jordbruksförsök för att få fram för svensktrakten passande utsäden, tillhandahållande av ädlare djurblod m. m. Att rektor lyckas göra detta utan extra anslag, blott inom ramen av ett vanligt sunt bondejordbruks ekonomi, förvånar mig.

Om man verkligen visste och förstod hur liten lön rektor och hans medlärare erhålla för sitt arbete vid Birkas — en arbetsprestation som går långt utöver den blotta tjänstepliktens — så skulle man förvånas. Den lägst avlönade av de estlandssvenska prästerna åtnjuter större årliga löneförhöjningar än Birkas fyra lärkrafter tillsammans.

Budgeten för skolan är så liten, att jag har svårt att förstå hur anstalten under de sista par åren kunnat hållas flytande med dess fyra lärkrafter och omkring 24 elever. År 1933 ej mer än c:a 7600 kr., år 1935 c:a 9200 kr. Hade rektor icke själv försträckt en summa, motsvarande omkring 1½ års egen lön, så hade väl skolan måst stängas.

Hushållet i denna internatskola om 29 ätande personer kostade år 1935 inalles c:a kr. 1400, för person och dag 28 sent. Jag har flera gånger själv ätit den enkla och sunda maten på Birkas. Den är ytterst riklig, god och omväxlande och i jämförelse med den estniska lantbefolkningens diet rena rama kalaset var enda dag. Den som Estland runt har sett lantfolkets liv i stugorna förstår att tillfullo uppskatta den uppfostran till hyfsning, hygien och god folkkultur som en kurs på Birkas betyder.

I Sverige har man överflöd på för folkhögskolor och lantbruksskolor specialutbildade lärkrafter. I Estland har man hittills måst från utlandet införskva

lämplig fackman för uppgiften som Birkas ledare. Om folkhögskoletypen i Sverige och Finland förutsätter största möjliga fria spelrum för ledarens person och väsen, så måste detta i Estland, där denna skoltyp är främmande, naturligtvis än mer bli fallet. Under åtskilliga år har jag i Sverige haft min verksamhet några få mil från Tärna folkhögskola, på den tid Theodor Holmberg ännu var denna pionjäranstalts ledare. Jag besökte ganska ofta Tärna övernattade där och kom i tillfälle att få en kanske klar bild av skolans verksamhet och ledarens anda. Mycket av detta har jag återfunnit hos Birkas nuvarande rektor. Denne mans omfattande bildning och praktiska erfarenhet vida utöver den rene fackmannens, hans underbara vitalitet och kärlek till Birkas så mångsidiga uppgifter synes mig bevisa att rätt man kommit på rätt plats. Får rektor tid på sig, att i den mån ökade penningmedel komma att stå till förfogande genomföra sitt program, så är min övertygelse att Birkas om några år kan lämnas till en yngre inhemsk krafts ledning. Ännu så länge behöver Birkas en ledare vars svenska allmänbildning, fackkunskap och livserfarenhet går vida utöver den färska, formella examensbildningen. Birkas nästa rektor måste under rektor Erlunds ledning först få tillfälle att några år mogna för uppgiften.

Inom en snar framtid utkommer en av rektor författad, ganska omfattande broschyr över Birkas och Birkastanken. Jag har läst den i manuskript och är övertygad att den i hög grad bjuder tillfälle att öka och fördjupa läsarens kännedom om hela Birkas verksamhetens kulturella horisont. För en anstalt som Birkas, som genom sakernas natur måste sakna en på uppgiften förtrogen direktions, är en dylik sakunnig och belysande information av största betydelse.

Vi leva i Estland i en brytningstid, livet i staten fordrar ett ökat tempo i den estlandssvenska stammens allsidiga utveckling, det gäller att fortast möjligt kunna visa att den estlandssvenska minoriteten är en fullvärdig, för statslivet värdefull faktor i Estlands tillvaro. Med en man som nuvarande rektor i

spetsen för den för detta folkuppsving livsviktigaste kulturanstalten behöva vi icke misströfa om ett gott resultat.

Tallinn i mars 1935.

Carl Mothander.

Skolköket i Haapsalu.

Det på fru Helga Blee's och rektor Erlunds initiativ av Riksföreningen skänkta skolköket borde ha öppnats redan då gymnasiet grundades. Skolköket, där eleverna för 24 sent få en ytterligt riklig, välsmakande och kultiverat tillagad middag i trevlig miljö, ger redan plats åt ett par helinackorderade kvinnliga gymnastier. Fru Blee's, skolkökets ledarinna, hoppas snart få möjlighet att utvidga det till fullständigt hem för gymnastisterna. Skolhemmets uppgift är icke blott att bjuda mat och husrum utan i minst lika hög grad att skänka eleverna den personliga uppfostran och yttre kultur som kräves av ungt folk då de som studenter lämna skolan.

Föräldrar som själva måste skiljas från sina barn under skoltiden borde kunna till fullo uppskatta detta lilla välkomna kulturhem och underlätta dess utökning.

Carolus.

S. O. V:s årsstämma.

Mötet ägde rum på Birkas folkhögskola söndagen den 3 mars. Därvid antogs års- och kassaberättelsen, budgeten för 1935 samt förrättades val. Frågan angående stadgeförändringen bordlades tills vidare.

Om mötet skrives utförligare nästa gång, då vi erhållit närmare uppgifter.

Finsk sängerska vid Kalevalafest i Tartu.

Med anledning av Kalevalajubileet anordnade Tartu Dramateatri Selts den 3 mars en finsk sängafton i Tartu Dramateater för den finska sängerskan Greta Barrot-Milk.

I „Postimees“ skrives: Söndag afton uppträdde den finska sängerskan Greta Barrot-Milk vid en finsk sängafton i Dramatiska

teatern i Tartu, och hennes konstnärligt mogna utförande och välvalda program förmådde redan från första numret åstadkomma den behövliga kontakten med publiken, varav följde en massa bisseringar och extranummer. — Barrot-Milks konstnärliga inlevelse går hand i hand med kompositörens musikaliska nyanser och inte med texten, såsom många sångare hava för vana att göra, då de söka ge varje ord dess speciella betydelse. I allmänhet lyckades bäst de dramatiska momenten, där sångerskans temperament mycket sakenligt och medryckande kom till uttryck.

Programmet var sammansatt av Finlands bästa mästars arbeten och började med Toivo Kuulas „Suutelo“, åtföljd av Sibelius', Palmgrens, Melartins, Madetojas, Merikantos, Rantas, Pesolas och Järnefelts olika kompositioner, och slutade med Kilpinens mycket intressanta, friska, färgrika och starka sång „Yli hohtavan hangen“. De finska sångernas konstnärliga nivå är mycket hög. I allmänhet äro de inte så i moll som man kunde vänta av nordlänningar.

Böndernas äganderätt i Ryssland.

Rätten utvidgas för kollektivbönder.

Sovjetregeringen, som nu genomfört omkring 80 proc. av sitt

kollektiviseringsprogram för jordbruket, har vidtagit två nya åtgärder för att draga in återstoden av de självägande bönderna i kollektivföretagen. För framtiden komma kollektivbönderna få tillstånd att innehava ett betydligt större antal personliga tillhörigheter och vidare skola hädanefter en del av de fördrivna kulakerna, samt barn av "deklaserade element" få möjlighet att ingå i kollektivjordbruk, under förutsättning att de kunna lämna garantier för sin politiska inställning.

Bönderna på kollektivjordbruket skola numera få personligen äga: 1 ko, 3 kalvar, 2 sugor samt ett oaegränsat antal fjäderfä och kaniner. Dessutom skola de för egen räkning få odla en köksträdgård. Tidigare fick en medlem av ett kollektivjordbruk endast äga en ko och en del höns.

J. Westholm död.

En av huvudstadens mera framstående skolmän, rektorn vid det Westholmska gymnasiet Jakob Westholm, avled för någon tid sedan. Till hans sista färd hade en stor skara i huvudstaden församlats. Begravningsceremonien försiggick i Karlskyrkan. Den förrättades av biskop prof. Rahamägi, biträdd av pastor Sommer. Bland de närva-

rande märktes även regeringsledamöter, bl. a. statsminister Eenpalu, sändebudet Pusta, talmannen Penno, Jaan Tõnnison m. fl.

Upproret i Grekland.

I Grekland har det varit synnerligen oroligt under den sista tiden. Venizelos ställde till ett uppror, och det blev krig emellan regeringen och Venizelos trupper. Den sistnämnde proklamerade Kreta som oavhängig republik och uppmanade befolkningen i Trakien och Makedonien till kamp mot regeringstrupperna. Det såg också en tid kritiskt ut för regeringen, men nu ha statstrupperna segrat, upproret är bilagt, Venizelos har flytt och hans egendom konfiskerats.

Redaktionen.

Rüütli 3, Tallinn.

Utgiv.: Svenska Folkförbundet

Ansv. redaktör: N. BLEES.

Medarbetare: C. Mothander.

Pre numerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr. 2:—	1 år Ekr. 3:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 1:50
1/4 " " 0:50	1/4 " " 0:75

SVEABLÄNDNING

Rostkaffet i blågula påsarna tillfredsställer alla i parti från

Engwall Hellberg A.-B., Gävle

KÖTT-, FLÄSK- & CHARKUTERIVAROR köpas bäst och billigast i Liljebergs slakteriaffär Tel. 389. Mariefred

STARKAST och BILLIGAST

äro de äkta Svenskullsvor som tillverkas vid Aktiebolaget Fors Ullspinneri, Nyköping Prover å jakt-, sport- och uniformstyger sändas på begäran.

Kemisk tvätt och Obs.! Kommissionär skönfärgning utföres. på alla större platseer

GEFLE MANUFAKTURA.-B.

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål

REKOMMENDERAS.

EFTERFRAGA GEFLEGARN

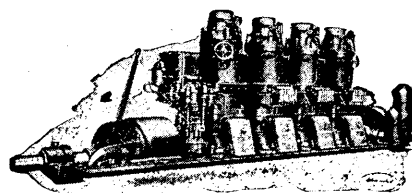
„Aibofolke oder die Schweden an den Küsten Estlands und auf Runö 1855“.

C. Russwurm

Ett exemplar av detta värderika arbete är till salu.

Gösta Grönstrand

RÄÄGU, Estland

RÅULJEMOTORER

SKANDIA-VERKEN A.-B.

LYSEKIL

Byggnadfirmam ANDERS DIÖS

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktar, Transportapparater, Lastningselvatörer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommenderas.

AKTIEBOLAGET

ÅBJÖRN ANDERSSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet. Tel. Namnanrop: Gjuteriet

Gävle Manufaktur A S
STRÖMSBRO Sverige

Nät till fiskare. Rekommenderas

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsågblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär.
Tillv: A/B ORSA Sägbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress:
Järnbirger.

Gör Edra inköp av
MJÖLK och **MEJERPRODUKTER**
någon av våra butiker. Långtidspasteuriserad
mjölk och prima mejerismör.
Jönköpings Mejeriförening.

AXEL JOHANSSONS
CHARKUTERIAFFÄR, TRANÅS
Rekommenderas. Uppköper Fläsk, Kalv,
Får, Ägg, Smör, Levande slaktdjur.
Telefon 173, Telefon 404.

TAGE HÅKANSSONS
Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster-
gatan 10 - Lund
Rekommenderas
Tel.; Konditoriet 603, Brödbutik. 360

Hotel BORÅS
Rekommenderas.
Ördsamt h. Persson.

Vid besök i Kalmar köpas
CHARKUTERIVAROR
fördelaktigast hos
CARL JOHANSSON
Larmgat. 40, Kalmar, Tel. 12, 10 42.

SPARBANKEN I KARLSKRONA
Grundad 1827.

Betalar högsta ränta å insatta medel.
Utlämnar lån på förmånliga villkor.

**Norrälje stads och Mellersta
Roslagens Sparbank.**

hålls öppen varje helgfri dag kl. 10 f.m.—2e.m
Gottgör högsta gällande ränta

E. Petterssons
Möbleringsaffär
Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
och MATTOR.

Förstklassiga varor från
Hälsingborgs Mjölcentral
Försäljningsställen i alla stadens dela

VEGA
separatorn är enkel, lättskött, renskummande
och slitstark. Lämnar sina köpare största till-
fredsställelse och valuta. Priset billigt.
Agenter antagas.
Eskilstuna Separator A.-B. ESKILSTUNA

Reserverad annonsplats!

Bästa drivkraft för fartyg
av alla slag är

Marin- J. M. June-
motorer Munktell
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
Tel. 197, 897 — JÖNKÖPING — Telegr. Motor

A.-B. A. P. JONSSON & Co.
Storgatan 25 * Västervik
Telefoner 57, 373 och 1001. Kontor Stadens och
ortens största parti- och minutaffär i Järnva-
rubranschen

EWE
margarin
hög kvalitet
lågt pris

Vart ska jag gå för att få de bästa och billi-
gaste charkuterivarorna?

Jo till
Einar Johanssons
Charkuteriaffärer
Johannesborg 6, Torget, S. Långg. 26.
Tel. 1582, Kalmar. Tel. 1452.
Gör ett besök och Ni blir belåten!

A.-B. LYCKES SÖNER
Fiskebäckskil.
Konservfabrik för inläggning av finare
anjois och sillkonserver. Tel. 15

HUSMÖDRAR!
Begär alltid Hvilans mejeriprodukter
AKARP
Smör, Mjölk & Gräddor.

FERD. AHLSTRÖM
Fläksalteri och Charkuterifabrik
Tel. 43 00 Norrköping Tel. 2 40
Kött-, Fläsk- och Charkuterivaror
i parti och minut

ÖSTBERGS KONDITORIER
Stadens äldsta och bästa, Firman grund. 1872.
Östra Storgatan 9, tel. 131 och 18 25
Västra Storgatan 3, tel. 6 04.
Frukost- och Lunchbrickor.
JÖNKÖPING.

E. W. Just
Blekeri - Färgeri - Merserisation
Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO
FILTAR VADMAL SPORTTYGER

BURE AKTIEBOLAG **BUREÅ**
(Skellefteå distrikt)
Tillverkar och försäljer:
Sågade och hyvlade TRÄVAROR, LÅDBRÄ-
DER samt vit MEKANISK MASSA

SVEABLANDNING
Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

TRELLEBORGS STUVERI A.-B.
TRELLEBORG
Medlem av Södra Sveriges Stuvareförb.
Telegr.-adr. „Stuveribol.“ Tel. 5 56

Olofströms

Rostfria Kokkärl
rekomenderas

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger, Bomullsfla-
nell, Crepe-Frottéer, Poplin, Silkesblustyg,
Zefyr, Bolstervar, Cover, Coat, Jacquardbolster,
Kadettyg, Möbeltyg.

KUMLA SKOFABRIK
Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

Herdina Lindebergs eftr.
Inneh.: Anna Sultan
Stora Torget 3, Linköping Tel. 178
1:sta kl. Konditoriserivering
Försäljning av: Choklad, Konfekt,
Bakelser och Småbröd.
Beställningar emottagas.

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG
Gävle
Medlem av Norrlands Stuvareförb.
Telegramadr.: Stowing. Tel. 277

Besök Uärnamo!

OTTO JANSSONS SKOFABRIK
Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
skodon. Slitstarka. Goda passformer.
Efterfråga J—sons skodon. Bör finnas i alla
välsorterade affärer.

DAVIDS JÖGREN
Byggmästare
Tel. 58. Strängnäs.
Utför Nybyggnader och Reparationer. Ritnin-
gar, Kopieringar och Kostnadsberäkningar
Kontrollantskap samt Värderingar.

DEN GYLDENE FREDEN
vid Järntorget, Stockholm
Tel. 10 80 29

ESKILSTUNABODEN
Parti- och Minutförsäljning av: Huskvarna Jakt-
och Salongsgevä. Bil- och Cykelgummi, Cykel-
delar, Sportartiklar, Fiskredskap, Bosättnings-
artiklar, Kuvertsilver, Järn- & Byggnadsmaterial.
Välsorterat lager. Lägsta priser.
Tel. 28, 34, August Johanson, Växjö.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR
JÄRNVÄGSRESTAURANTEN
VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkservering. God plats för bilar.

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
KINNA
rekommanderar sina välkända till-
verkningar.

HANSA
STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
Jaani Tjän. 11

Överum

är namnet, som garanterar verklig
kvalitet å plogar och plogdelar

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,
Norrköping, Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiiling, John Wanseelin, stadskemist.

MJÖLK är både mat och dryck
och det hälsosammaste av alla födoämnen
HALMSTADSORTENS MEJERIFÖRENING

ndaortens Mejeriförening,
LUND, tel. 123, 1500
Rekommenderar
sina förstklassiga mejeriprodukter.

Prima PORTLAND CEMENT
från
A/B Gullhögens Bruk, Skövde.